

NOVÝ ORIENT ABSTRAKTY

ODBORNÝ
ČASOPIS
ORIENTÁLNÍHO
ÚSTAVU AV ČR
ROČNÍK 77/2025

2

CENA 110 Kč

Kasta a identita v současné Indii

PAVEL HONS

Článek je úvodem ke speciálnímu číslu časopisu *Nový Orient* zaměřenému na problematiku kasty a kastovní identity v současné Indii. Snaží se ukázat, že kasta i kastovní systém se v uplynulých desetiletích výrazně proměnily, přesto však zůstávají významným fenoménem, který ovlivňuje život jednotlivce i celé komunity. Téměř všechny větší kasty založily kastovní organizace usilující o ochranu zájmů své komunity. Tyto organizace se následně staly důležitými aktéry politického života. Kastovní organizace se rovněž aktivně podílejí na utváření kastovní identity.

Kastovní identita v Tamilnádu

PAVEL HONS

Tento článek se snaží nastínit postoje ke kastovní identitě v současném Tamilnádu. Vychází z moderního období a představuje nejvýznamnější myslitele a hnutí zabývající se kastovním systémem, kastovní diskriminací a útlakem. Upozorňuje na vývoj v užívání kastovních označení nejen jako součásti osobních jmen, ale také ve veřejném prostoru, například v názvech ulic, čtvrtí či okresů. Rovněž tvrdí, že v posledních desetiletích došlo k politizaci kasty a navzdory snahám reformátorů a vlády zůstává kastovní identita v současné společnosti významným fenoménem, který ovlivňuje nejen politiku, ale i mezilidské vztahy.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČLÁNKU PAVLA HONSE KASTA A IDENTITA V SOUČASNÉ INDII (foto Pavel Hons)

„Pokroková“ Kérala a každodenní kastovnictví

MEENAKSHI N. AMBUJAM

Kérala je často oslavována pro svou vysokou míru gramotnosti, rozvinuté sociální politiky, politický aktivismus a pověst rovnostářské společnosti, přesto je však tamní společenský život nadále jemně, zato vytrvale utvářen každodenním kastovnictvím. Tato esej zkoumá rozpor mezi progresivním obrazem tohoto státu a prožívanou realitou kastovní diskriminace. Na základě tradičních i nových médií, filmů, online diskusí a dokumentárních materiálů článek ukazuje, jak se kasta rozvíjí a projevuje prostřednictvím každodenního jazyka, kulturních vzorců a soukromých prostor, třebaže je ve veřejném diskurzu popírána. Přenesením pozornosti na savarnské komunity a jejich praktiky kasty text zasazuje tyto zkušenosti do širších debat o „sekulárním kastovnictví“ (Devika 2010) a „kastovních scénářích“ (Narayan 2021). Ukazuje, že kasta v Kérole nezmizela, ale byla přetvořena do moderních, tlumených a nenápadných forem, které pod rouškou pokroku nadále reprodukují hierarchii.

Bráhmani v moderním světě – sdružení jako vyjádření

RAMESH BAIRY T. S.

Tento článek se zabývá bráhmanskými „kastovními“ organizacemi v Karnátace. Dosavadní odborná literatura k tomuto tématu se nedostatečně věnovala koncepčním otázkám, jako je struktura a uspořádání kastovních organizací, to, zda se jejich fungování liší na různých úrovních, či kontexty kastovní mobilizace apod. Tento text tudíž představuje pokus o systematické uchopení a zodpovězení těchto otázek.

Kasta, náboženství a modernita: Vyjednávání kolektivní identity buddhistů v Maháráštre

TEREZA MENŠÍKOVÁ

Článek se zabývá složitým procesem utváření kolektivní identity ámbédkarovských buddhistů v Maháráštre a zaměřuje se na propojení kasty, náboženství a modernity v kontextu jejich protikastovní orientace. Klíčovou postavou dalitského buddhistického hnutí je Bhímrao Rámadží Ámbédkar, který v roce 1956 inicioval veřejnou konverzi Dalitů – bývalých „nedotknutelných“ – k buddhismu jako prostředek osvobození z kastovní hierarchie, a tím v Indii znovu oživil buddhismus. Studie vychází z etnografického výzkumu mezi mladými ámbédkarovskými buddhisty v Bombaji (Mumbaí) a analyzuje napětí mezi jejich buddhistickými, dalitskými a ámbédkarovskými diskurzy identity. Cílem článku je shrnout výzvy, jimž ámbédkarovští buddhisté čelí při prosazování jednotné fronty za sociální změnu v současné Indii.

Kastovní cenzus a proměny volebních preferencí nízkých kast v severní Indii

JIŘÍ KREJČÍK

Nedávné volební úspěchy a neúspěchy BJP v Uttarpradéši, měnící se příslušnost JD(U) k politickým koalicím v Biháru a neschopnost BSP vytvořit výraznou bahudžanskou či jednotnou identitu odhalují důležitý faktor severoindické volební politiky – nikoli volební chování Dalitů, ale hlasy tzv. ostatních zaostalých tříd (OBC), které tvoří největší složku indické populace, se stávají klíčovými pro významný a trvalejší volební úspěch, a tedy i pro budoucí rozdělení moci. Kastovní průzkum zadaný vládou Biháru v roce 2023, který stanovil podíl OBC na 63 % místní populace, znovu otevřel otázku nového kastovního sčítání lidu v dalších indických státech či dokonce na celonárodní úrovni. Mapováním nedávného politického vývoje v Biháru a Uttarpradéši se tato studie pokusí nastínit pravděpodobnost vývoje podobného tomu z počátku 90. let po zavedení doporučení Mandalovy komise. Nabízí se otázka, zda existuje šance na znovuvytvoření širších kastovních bloků, či dokonce na rehabilitaci vyhasínající ideje většinového společenství Dalitů a OBC.

Kasty a politika v Bengálsku

SARBANI BANDYOPADHAY

Tento článek zkoumá historické kořeny a politické trajektorie kasty v Bengálsku a tvrdí, že její přítomnost v současném Západním Bengálsku nelze pochopit bez odkazu na kastovní mobilizaci na konci 19. a počátku 20. století. Zatímco někteří badatelé tvrdí, že kasta byla politicky nevýznamná až do vzestupu hnutí Matua Mahasangha, historické důkazy ukazují, že v koloniálním Bengálsku byla kasta velmi viditelná a formovala jak lidová hnutí, tak institucionalizovanou politiku. Dalitské organizace, jako například Bengálské lidové sdružení a Bengálská provinční federace soupisných kast, zpochybňovaly hegemonii bhadraloku, vyjednávaly spojení s nacionalistickými a hinduistickými organizacemi a dokonce hledaly společnou půdu s muslimskými skupinami. Rozdělení Bengálska však kastovní politiku fakticky marginalizovalo, neboť rozptýlilo dalitské obyvatelstvo a oslabilo jeho vedení, což umožnilo pokračování dominance bhadraloku jak za nacionalistických, tak později komunistických režimů. Současná tvrzení o „návratu“ kasty do volební politiky tak zastírají delší historii, v níž kasta nikdy zcela nezmizela, nýbrž byla neustále zpochybňována, potlačována a přetvářena v rámci širšího zápasu o moc, identitu a reprezentaci v Bengálsku.

← Socha největšího dalitského předáka B. R. Ámbédkara. Před rozrušenými útoky středních a vyšších kast ji musí chránit husté mřížové.